

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 114. ÉVFOLYAMA

1979. JANUÁR • XXVIII. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

*Boldog új évet kíván minden kedves olvasónak
a szerkesztőbizottság!*

TARTALOM

A VIII. Erdészeti Világkongresszus deklarációja	1
Dr. Sali Emil: Hazánk erdeinek főbb jellemzői	5
Burján Árpád: A XII. Országos Fakitermelő Verseny és tapasztalatai	14
Az erdei ökoszisztémák vizsgálati eredményei	17
Kálmán Gyula: Az erdők magányos festője	19
Jérome René: Fenyő fatermelési rendszer kialakítása a Dél-Alföldön	22
Dr. Papp Mihály: A Nagykunsági EFAG helyzete, szervezete, eredményei és további céljai	25
Kollár Mihály: Az ŐSA fakitermelő gépsor	30
Molnár Sándor: Az akácia ipari feldolgozásának és hasznosításának lehetőségei	35
Török László: A nagykovácsi Fafeldolgozó Üzem rekonstrukciója	39

Címkép: Fenyvesítés a Mátrában

A hátlapon: A pilisi Hét-bükkfa nyeregben (Fotó ERTI, Körmendy Tibor felvételei)

СОДЕРЖАНИЕ

Декларация VIII Всемирного съезда лесного хозяйства	1
Д-р Сали Е.: Основные данные лесов Венгрии	6
Бурян А.: XII Общегосударственное состязание по заготовке леса и его опыт	14
Результаты исследований лесных экосистем	17
Кальман Дь.: Одинокий живописец лесов	19
Жером Р.: Разработка системы заготовки хвойной древесины в южной части Большой Венгерской Равнины	22
Д-р Палл М.: Положение, организация и результаты Надкуншагского лесхоза	25
Коллар М.: Линия машин „OSA“ для заготовки древесины	30
Мольнар Ш.: Возможности промышленной переработки древесины акации белой	35
Тёрёк Л.: Реконструкция налькёрёшского цеха по переработке древесины	39

CONTENTS

Declaration of the 8th World Forestry Congress	1
Dr. E. Sali: Principal data of the Hungarian Forests	6
A. Burján: The 12th National Competition of Loggers, experiences	14
Findings in studying forest ecological systems	17
Gy. Kálmán: The individual painter of forests	19
R. Jérôme The development of pine-growing system at the Dél-Alföld	22
Dr. M. Papp: Situation, organization and achievements of the Nagykunsági Forest Enterprise	25
M. Kollár: OSA logging machine-line	30
S. Molnár: Potentialities in the industrial processing of Black Locust timber	35
L. Török: Reconstruction of the timber processing mill of Nagykőrös	39

A Z E R D Ő

az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkeszti Keresztesi Béla akadémikus. A szerkesztőség címe: Budapest, II., Frankel Leó u. 44. Levélcím: Budapest, Pf.: 17. 1277. Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest, VII., Lenin krt. 9-11. Levélcím: Budapest, Pf.: 223. 1906. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Kapják az Országos Erdészeti Egyesület tagjai; előfizethető még a Posta Központi Hírlapiroda (Budapest, József nádor tér 1. 1900) és a lapterjesztéssel foglalkozó, egyes postahivatalok útján. Előfizetési díj egy évre 60.— Ft., egyes szám ára: 5.— Ft. Külföldön terjeszti a „Kultura” Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat (Budapest, Pf.: 149. H-1389), az évi előfizetés ára: 75.—

Révai Nyomda Egri Gyáregysége, Eger. Felelős vezető: Vilósek János.

Index: 25 208

HU ISSN 0014—0031

„Az erdők az emberért”

A VIII. Erdészeti Világkongresszus felhívása

1. Az 1978. október 16—28. közt, Djakartában megrendezett VIII. Erdészeti Világkongresszus nagylelkű vendéglátója Indonézia volt. A kongresszuson 104 ország és 14 nemzetközi szervezet küldöttei vettek részt.
2. A kongresszus újból megerősítette a VII. Erdészeti Világkongresszus hivatalos felhívását. A VII. Erdészeti Világkongresszus témája „Az erdők és a társadalmi-gazdasági haladás” volt. A VIII. Erdészeti Világkongresszus, amelynek témája „Az erdők az emberekért” volt, részletesen megvizsgálta, hogy az erdők miként tudják a legjobban szolgálni az embereket, az egyes embert és az egész emberiséget. Ennek eredményeként a kongresszus leszögezte, hogy a világ erdeit tartamosan fenn kell tartani, minden ember javára és gyönyörűségére.
3. Az erdőkre már ma embermilliárdok gyakorolnak nyomást azzal a céllal, hogy életszínvonalukat növeljék. A legutóbbi kongresszus óta több száz millióval több ember veszi igénybe az egyre csökkenő erdőterületet. Ez a helyzet minden eddiginél nagyobb felelősséget jelent az egyes országok kormányai és erdészeti szervei számára, hogy megakadályozzák az erdőterületek leromlását és minden egyes hektár erdőt az emberiség előnyére és érdekének megfelelően kezeljenek. A kongresszus tudatában van annak, hogy ez rendkívül nagy feladatot jelent az erdészszakemberek, valamint az erdészeti tevékenységgel bármilyen módon kapcsolatban levő valamennyi ember számára.

4. A kongresszus résztvevőit azonban nem rémítette meg ez a feladat. A kongresszus tudatában van annak, hogy szerte a világon változatlanul óriási kiterjedésű területek vannak, ezek megújítható természeti erőforrást képviselnek. Az erdők élőfakészlete jóval felülmúlja a többi növény biomasszáját és változatlanul hatalmas lehetőségek vannak még a tartamos fakitermelésre és a növedék, valamint az erdőterületek növelésére. Mindazonáltal a kongresszus sürgető feladatnak tartja, s ezért nyomatékosan felhívta az egyes országok kormányainak figyelmét arra, hogy az idő múlik és ha nem tesznek mielőbb hatékony intézkedéseket, az erdők nem lesznek képesek a jövőben jótéteményeikben részesíteni az emberiséget.
5. Jól tudva azt, hogy az emberiség évente 70 millió fővel szaporodik, a kongresszus megkülönböztetett figyelemmel tanulmányozta azt a kérdést, hogy az erdők milyen szerepet játszanak a mezőgazdasági termelés és az állattenyésztés feltételeinek megjavításában, pl. a védőfásítások, a vízfolyás szabályozása, az erózió megakadályozása, stb. révén, valamint azáltal, hogy száraz időszakokban kiegészítő állati takarmányt biztosítsanak. A kongresszus sürgette, hogy tegyenek egyre nagyobb erőfeszítéseket az erdő ilyen célú hasznosítására az élelmiszer-termelés közvetett módon történő biztosítása és növelése érdekében. Ezen túlmenően az erdészek saját erdőterületükön kívül is kutassák fel azokat a területeket, ahol az erdők telepítése a fakitermelésen túlmenően is előnyt jelent az emberek és a mezőgazdaság számára.
6. Minthogy azonban a világon nagy hiány van élelmiszerben, a közvetett eljárások nem elegendők. Sok országban tágabb értelemben kell megvalósítani a több célú erdőgazdálkodást, beleértve az erdők és az erdei fák, valamint az erdei vad által biztosított közvetlen élelmiszer-termelést is.
7. Minthogy az erdők és az erdei fák az állandó környezet fenntartásának lényeges elemei, nélkülözhetetlenek a falusi lakosság számára a tartamos élelmiszer-termelés érdekében, valamint a falusi lakosság több alapvető szükségletét is kielégítik, a kongresszus megerősítette, hogy az erdőgazdálkodásban dolgozó valamennyi szakember feladata az, hogy az erdészet teljes mértékben elősegítse a falusi közösségek, mindenekelőtt a fejlődő világ falusi szegényeinek fejlődését. Az erdészek hozzájárulása a falu fejlesztéséhez azonban mit sem ér, ha az egyes országok kormányai ezt a munkát nem segítik. A kormányoknak intézkedéseket kell tenniük a főleg a termőterület elosztása és a társadalmi szolgáltatások igénybevétele területén mutatkozó egyenlőtlenségek felszámolására. Ez azt jelenti, hogy ösztönözni kell a falusiakat, hogy saját lábukra álljanak, kölcsönösen segítsék egymást és társuljanak, hozzanak létre szövetkezeteket. Ez annak felismerését jelenti, hogy az emberek a fejlődés döntő erői, nem pedig csupán passzív résztvevői.
8. Az erdészeknek érezniük kell azt a felelősséget, amely a meglévő erdőkben folytatott gazdálkodásért, és az erdőkben található természeti kincsekért terheli őket. Az erdészeti szerveknek messzemenő politikai támogatást kell kapniuk, hogy e felelősségnek hatékony módon tudjanak eleget tenni a társadalom legnagyobb előnyére.
9. A legutóbbi kongresszus óta bekövetkezett egyik legjelentősebb változás az energiaválság, valamint annak az erdőgazdálkodásra és a faiparra gyakorolt sokrétű hatása. A kongresszus különösen részletesen foglalkozott „a szegény emberek energiaválságával”, a lakosság szaporodása, az erdők csök-

kenése, valamint a fűzés és fűtés alternatív lehetőségeinek költségnövekedése folytán jelentkező, egyre növekvő méretű tüzifahiánnyal. E helyzet folytán tovább csökkenten mintegy 1,5 milliárd falusi szegény ember már jelenleg is elviselhetetlenül alacsony életszínvonalra. Ezen túlmenően, a növényi hulladékanyagok és az állati trágya elégetése komoly mértékben befolyásolja a talajok termőerejét, ennek folytán az élelmiszer-termelést.

10. A kongresszus nyomatékosan felhívta azon országok kormányainak figyelmét, ahol nagy az igény tüzifában, ugyanakkor nem kellő mértékű az ország erdőültetése, hogy a megfelelő termőhelyeken biztosítsanak elsőbbséget az erdők telepítésének, teljes mértékben igénybe véve a helyi munkaerőt és megfelelően együttműködve a mezőgazdasági szervekkel.
11. A kongresszus követelte a meglévő erdők jobb hasznosítását, elsősorban az eddiginél hatékonyabb fakitermelési és fafeldolgozási technikák alkalmazása révén. Az olaj árának emelkedése is hatással volt a faiparra és az ott dolgozó emberekre. Az energiaköltséget gyakran csökkenteni lehet és energiát lehet megtakarítani hatékonyabb ipari üzemek tervezése, illetve a meglévő üzemek hatékonyabb üzemeltetése révén, ezért a kongresszus nyomatékosan felhívott valamennyi faipari ágazatot, hogy fordítson az eddiginél nagyobb figyelmet a faipari, valamint erdei hulladékok jobb hasznosítására.
12. Az energiaválságnak van egy további — feltehetően mélyreható — következménye is az erdőgazdálkodásban: lehetőség van arra, hogy az erdők jelentős mennyiségű, kiváló, illetve gyenge minőségű energiát szolgáltató energiahordozóvá váljanak. Minthogy nagymértékű függőség van a cseppfolyós, illetve gáznemű tüzelőanyagok, valamint a vegyipari termékek gyártása között, az erdők állandóan rendelkezésre álló alapanyagot biztosítanak a főleg szilárd tüzelőanyagokból előállított szintetikus szerves anyagok gyártásához. A kongresszus ezért felhívta a kormányok, valamint a nemzetközi műszaki és pénzügyi szervezetek figyelmét arra a jelentős új szerepre, amit ilyen téren az erdők betölthetnek, sürgetve a szükséges kutatási és fejlesztési programok mielőbbi kidolgozását.
13. Az erdőgazdálkodás és az erdővédelem bevezetése általában örvendetes módon növelte a földek — mind az erdők, mind a szántóföldek — termelékenységét. Sajnálatos módon azonban ez a megállapítás sok esetben nem vonatkoztatható a világ trópusi erdőterületeire, noha a világ erdőterületének több mint fele a trópusokon van. Nagy kiterjedésű trópusi erdők — ráadásul ezek mind a fejlődő országok területén vannak — szenvednek ma számottevő minőségi romlást, és területük is csökken. Az elmúlt években nagymértékben megnőtt fakitermelés elsősorban a kiváló minőségű fák kitermelésére szorítkozik — ezeket is gyakran feldolgozatlanul exportálják —, így a fakitermelés után súlyosan sérült, gyenge minőségű állományok maradnak hátra. Ennél még sokkal jelentősebb és eddig kellően figyelembe nem vett gondot jelent az a súlyos emberi és ökológiai probléma, amit a vándorló trópusi mezőgazdálkodás jelent. Ezt a gazdálkodási módot terheli elsősorban a felelősség az erdők és a szántóföldi területek nagyfokú leromlásáért. A kongresszus azért is hangsúlyozta a letermelt erdőterületek mielőbbi felújításának szükségességét. Ezért is kell elsőrendű feladatnak tekinteni a trópusi erdőkben végbemenő változások országos, illetve nemzetközi méretű megfigyelését, számbavételét.

14. Ebben a helyzetben a kongresszus nyomatékosan hangsúlyozta az átfogó erdőgazdálkodás, a faipari üzemek rekonstrukciójának és olyan új technológiák bevezetésének szükségességét, amelyek az eddiginél hatékonyabb módon teszik lehetővé a vékonyabb rönkök és az eddiginél több fafaj feldolgozását. A kongresszus sürgette, hogy a fejlődő országok fejlesszék a fa feldolgozását és növeljék mind a belföldi ellátás, mind az export célját szolgáló különféle választékok termelését. Ennek megvalósítását az erdő jobban számbavételére és vizsgálatára kell alapozni.
15. A kongresszus nyomatékosan hangsúlyozta, hogy az erdészeti hatóságoknak vezető szerepet kell biztosítani a kis és nagy faipari üzemek létrehozásában, minden esetben figyelembe véve a piac, valamint a rendelkezésre álló faanyag nagyságát, az adott ország pénzügyi és műszaki adottságait. Míg a nagy faipari üzemek létrehozásához elsősorban sok pénzre van szükség, az erdőgazdálkodáshoz — és gyakran a kis faipari üzemekhez is — sok munkaerőre. Bár kívánatos, hogy egyes tevékenységeket gépesítsünk, az erdőgazdálkodásnak jelentős szerepe van a foglalkoztatás terén, így adott körülmények között továbbra is szándékosan fenn kell tartani az erdőgazdálkodás munkaintenzív jellegét.
16. A kongresszus erőteljesen aláhúzza a fatermékeken kívüli erdei termékek fontos szerepét az erdőktől függő falusi közösségek életében. Ezek a termékek létfontosságúak a foglalkoztatás, valamint a falusi emberek életszínvonalának növelése szempontjából, és növelik azoknak az embereknek számát, akiknek számára a megélhetést az erdő biztosítja. A kongresszus ezért sürgette, hogy az erdészeti szervek, valamint a nemzetközi szervezetek fordítsanak nagyobb figyelmet e termékek fenntartására, termelésük szorgalmazására és ésszerű hasznosításukra.
17. A kongresszus sürgette, hogy az egyes országok kormányai tegyenek megfelelő intézkedéseket az erdei munkások nem kielégítő egészségügyi, biztonsági, alkalmazási és bérezési munkafeltételeinek megjavítására. Sürgető szükség van a jelenleginél nagyobb szaktudású erdei munkásokra, a kongresszus ezért nyomatékosan felhívta a kormányok figyelmét arra, hogy költsenek több pénzt az erdőgazdasági és faipari munkások, technikusok és mérnökök képzésére és továbbképzésére.
18. A kongresszus támogatta azt az álláspontot, hogy az erdőgazdálkodásban egyenlő feltételek mellett kell foglalkoztatni a férfiakat és a nőket, és hogy lépéseket kell tenni az erdőgazdálkodásban foglalkoztatott nők számának növelése érdekében.
19. Felismerve, hogy az erdők jelentős hatást gyakorolnak az élet minőségére, a kongresszus hangsúlyozta, hogy az erdészeket nagy felelősség terheli a környezet kialakításában és a különféle igénybevételek közti választásban.
20. Aláhúzza az erdőknek és a fáknak az idegenforgalom, valamint a felüdülés terén betöltött jelentős szerepét, a kongresszus hangsúlyozta, hogy az erdőkben, valamint az erdők közelében élő emberek kulturális, szociális és gazdasági igényeit mindig figyelembe kell venni az erdők üdülési és idegenforgalmi célú igénybevételénél, és hogy az ilyen célú igénybevétel nem eredményezheti az erdők leromlását.
21. Annak tudatában, hogy az emberiség jövője szempontjából igen nagy jelentőségű a nagyobb erdőségek reprezentatív területeinek génbankként, tu-

dományos objektumként, a vad tartózkodási helyeként, az emberiség kulturális örökségének példájaként történő fenntartása, a kongresszus felszólította az egyes országok kormányait, hogy a kiegyensúlyozott földhasznosítás részeként biztosítsanak kellő helyet a különféle erdőtípusok számára és nemzeti parkként, vagy védett területként nyújtsanak a területnek teljes és tartamos jogi védelmet. Fokozni kell az emberiség számára előnyös fajok kutatását és fejleszteni kell természetüket.

22. A kutatómunka lényeges szerepet játszik a kongresszus céljainak elérésében. Tisztán tudományos és műszaki alapokon kell megvalósítani valamenyny erdő ésszerű kihasználását. A kongresszus hangsúlyozta, hogy fokozni kell a kutatásokat a világ azon népei érdekében, amelyek gazdasági és szociális jóléte a fáktól, illetve az erdőktől függ.
23. A kongresszus felhívta a figyelmet arra, hogy egyre nagyobb szükség van a hatékony tudományos, technológiai és gazdálkodási információkra. Támogatni kell ezért a meglévő erdészeti információs és dokumentációs szolgáltatásokat és szorgalmazni kell a nemzetközi, helyi és speciális információs szolgálatok tevékenységét.
24. A kongresszus végül aggodalommal állapította meg, hogy ha a jelenlegi trendek folytatódnak, és a lehetséges kereslet ténylegesen jelentkezik, egyre növekvő hiánnyal kell majd számolni a világ ipari- és egyéb faszükségleteinek kielégítésében, mivel a világ erdeinek kapacitása ehhez nem elég, és egyre nagyobb lesz a hiány egyéb javakban és szolgáltatásokban is. Ezt a hiányt csak akkor lehet megelőzni, ha felszámolják az erdőterület csökkenését, ha megfelelő módon kezelik a természetes erdőket, ha a faki-termelés hatékonyabb lesz az eddiginél, ha a kitermelt faválasztékokat teljes egészében és körültekintően használják fel, ha nagy területeket erdősítének eredményesen és kezelnek belterjesen. A kongresszus felhívott minden erdészt, hogy fokozott mértékben segítse elő a természeti erőforrások védelmét, felújítását és bővítését.
25. Azok a kormányok, amelyek eddig még nem hirdették meg hivatalos erdészeti politikájukat, mielőbb tegyék meg ezt, felhívásuk sarkalatos pontjaként használva fel a kongresszusi felhívás vonatkozó elveit.
26. A kongresszus összegezőként a következőkben jelölte meg az utat, hogy az erdők az eddiginél nagyobb mértékben járulhassanak hozzá a legnehezebb körülmények közt élő néprétegek jólétének növeléséhez:
 - az erdőknek az eddiginél nagyobb mértékben kell hozzájárulniuk a világ legkevésbé fejlett részeinek gazdasági fejlesztéséhez, anélkül azonban, hogy ez az utánunk következő nemzedékek rovására történjék;
 - fokozni kell az erdőleltározás, az erdőgazdálkodás, valamint az erdők védelme terén meglévő nemzetközi együttműködést, főleg a fejlődő országokban;
 - növelni kell az erdők termelékenységét, hogy nagyobb területet lehessen a mezőgazdasági termelés céljára átadni;
 - a falvakban biztosítani kell a maximális foglalkoztatottságot.

Fordította: Mersich Endre